

گزارش «شرق» از تقدیم لایحه بودجه ۱۴۰۲ به مجلس بدون وجود برنامه هفتم و نقشه راه

بودجه‌ای خاطره‌انگیز

معمومه معظلی:

تقدیم لایحه بودجه در وقت قانونی

به مجلس هفتم برآمده

و چون بودجه با زمان ارائه برنامه

پنج‌ساله هفتم هم‌زمان شده، این تأخیر در ارائه لایحه در برخی دولت‌ها مثل دولت احمدی‌نژاد تشدید و در دولت روحانی کمتر بود. اکنون هم دولت رئیسی با تأخیر لایحه بودجه را به مجلس تقدیم کرده و چون بودجه با زمان ارائه برنامه پنج‌ساله هفتم هم‌زمان شده، این تأخیر نمود عینی بیشتری داشته است. به‌رحال روز گذشته انتظار مجلس سر آمد و رئیس‌جمهور حدود ساعت ۱۰ صبح با استقبال علی نیکزاد، نایب‌رئیس مجلس و همراهی میرکازمی، رئیس سازمان برنامه و بودجه و حسینی، معاون پارلمانی، برای تقدیم لایحه بودجه‌ای که بخشی از آن پنجم دی‌ماه بدون تشریفات قانونی و سی‌دی لایحه و جداول به مجلس فرستاده شده بود، وارد صحن علنی شد. پیش از علنی‌شدن صحن، مجلسی‌ها به‌منظور بررسی روند رسیدگی به لایحه بودجه سال آتی و برنامه هفتم توسعه، جلسه‌ای غیرعلنی تشکیل داده بودند.

برنامه ششم تمدید نمی‌شود مگر اینکه دولت برای آن اذن رهبری بگیرد

برخلاف آنچه برخی رسانه‌ها تقدیم لایحه بودجه به مجلس را پایانی بر کشمکش بودجه‌ای مجلس و دولت دانسته‌اند، برخی نمایندگان در گفت‌وگو با «شرق» نظری خلاف این تصور دارند. مثلا غلامعلی کوهساری، نماینده اصلاح‌طلب مجلس یازدهم و عضو کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۲ در گفت‌وگو با «شرق» معتقد است: «بودجه سالانه کشور باید بر اساس برنامه پنج‌ساله باشد؛ نمی‌توانیم آن را جدای از هم در نظر بگیریم. با توجه به برنامه پنج‌ساله است که بودجه سالانه کشور بسته می‌شود. بنابراین تکلیف بودجه ۱۴۰۲ باید روشن شود که طبق کدام برنامه باید بررسی شود. اگر برنامه ششم ملاک است، با توجه به صحبت‌های پیشین رئیس مجلس چنین اتفاقی نخواهد افتاد. اگر بر اساس برنامه هفتم است که رئیس‌جمهور گفت به‌زودی به مجلس می‌آید، باید مشخص شود کی برنامه می‌آید؟».

عضو کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۲ ادامه داد: «البته دولت در تهیه برنامه هفتم توسعه تعلل نداسته و سیاست‌گذاری را شهرویر تقدیم مجمع تشخیص مصلحت کرده است اما روند طولانی شده و هنوز آماده ارسال به مجلس نیست. درمجموع در بحث بودجه همان قانون و قواعد قبلی مطرح است و آن‌طور که رئیس‌جمهوری گفت، برنامه هفتم هم تا حدود سه ماه آینده تقدیم مجلس خواهد شد که البته این روند خلاف روال است و بر اساس آن بنبندیم.»

این نماینده مجلس با طرح این نکته که بعید است برنامه هفتم به این زودی‌ها تقدیم مجلس شود، گفت: «با توجه به اینکه برنامه ششم یک سال تمدید شده است، طبق اظهارات پیشین رئیس مجلس و آیین‌نامه داخلی بعید به نظر می‌رسد برنامه ششم توسعه برای دومین سال تمدید شود، مگر اینکه دولت برای آن اذن رهبری گرفته باشد. بنابراین درحال‌حاضر چون برنامه هفتم نداریم، بودجه ۱۴۰۲ بر اساس برنامه ششم بررسی می‌شود تا برنامه هفتم به مجلس بیاید.»

بعید است کمیسیون تلفیق بودجه و تلفیق برنامه هفتم با هم پیش برود؛ از برنامه عقیم

سمیه محمودی، عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس نیز در گفت‌وگو با «شرق» در این‌باره گفت: «این‌طورکه گفته می‌شود، قرار است کمیسیون تلفیق بودجه و تلفیق برنامه با هم بیگیری شوند اما بعید به نظر می‌رسد برنامه هفتم توسعه به این سرعت به مجلس برسد.» عضو کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۲ ادامه داد: «لایحه بودجه تقدیم مجلس شده، به همین دلیل کمیسیون تلفیق بودجه تشکیل شده است و روز شنبه کارش را آغاز می‌کند. اما از آنجایی که هنوز برنامه هفتم آماده نیست، طبق روالی که از قبل در ذهنمان است اکنون به دلیل تأخیر دولت در ارائه بودجه، از کار عقب هستیم و بعید به نظر می‌رسد بتوانیم تلفیق بودجه و تلفیق برنامه را هم‌زمان با هم پیش ببریم. اگر ۲۴ ساعت شبانه‌روز هم کار کنیم به زمان مقرر نمی‌رسیم. مگر اینکه تدبیری وجود داشته باشد که ما از آن بی‌خبریم.»

محمودی همچنین در ادامه سخنانش به شایعه اذن رهبری برای تمدید برنامه ششم توسعه اشاره کرد و گفت: «گفته می‌شود نامه تمدید برنامه ششم به اذن رهبری گرفته شده است، به همین دلیل لایحه بودجه ممکن است براساس برنامه ششم بررسی شود. هرچند هنوز در این‌باره اطمینان نداریم.»

لایحه بودجه به دور از ملاحظات سیاسی و طبق قانون بررسی شود

علاوه بر آنها محمود احمدی‌بیغش، عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس، در گفت‌وگو با «شرق» با انتقاد از تأخیر دولت در ارائه لایحه بودجه و نقد به تفسیر رئیس مجلس درباره آیین‌نامه داخلی اظهار کرد: «بودجه باید به دور از ملاحظات سیاسی و طبق آیین‌نامه داخلی مجلس بررسی شود. در تذکری گفتم که آقای قالیباف هیئت‌رئیس مجلس این حق

رئیس‌جمهوری قبل از تقدیم لایحه بودجه ۱۴۰۲ در سخنانی با بیان اینکه «تلاش می‌کنیم لایحه بودجه با سیاست‌های اعلامی رهبری با برنامه هفتم توسعه تطابق داشته باشد»، سه رویکرد بودجه ۱۴۰۲ را رشد باثبات اقتصادی، عدالت‌خواهی و کارآمدسازی نظام حکمرانی برشمرد و یادآور شد که لایحه بودجه بخش اولش که مربوط به شرکت‌هاست، اول آبان تقدیم مجلس شد و آنچه از مسائل مربوط به شرکت‌ها بود که قانون‌گذار وقت بیشتری برای بررسی داشته باشد، این بخش در زمان مقرر به مجلس ارسال نشد. رئیسی توضیح داد: «پنجم دی‌ماه هم لایحه بودجه تقدیم مجلس شد. دویخشی‌شدن بودجه منجر به این شد که بخش تبصره و احکام قبلا ارسال شود و با دومی‌رحله‌ای‌شدن تصویب و تدوین بودجه است، طبیعتا بخش مربوط به جداول را امروز به مجلس تقدیم می‌کنیم». پس از آن نیز لایحه ۱۴۰۲ را تقدیم محمداقرب قالیباف، رئیس مجلس کرد. در ادامه هم رئیس مجلس ضمن تقدیر از رئیس‌جمهور برای تقدیم لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به مجلس گفت: «از امروز کمیسیون تلفیق برای بررسی لایحه بودجه سال آتی در مجلس تشکیل خواهد شد و در روز دوم بهمن بررسی کلیات بودجه در دستور کار صحن مجلس خواهد بود. از همین‌جا از رئیس‌جمهور دعوت می‌کنم روز یکشنبه برای دفاع از کلیات لایحه بودجه به صحن مجلس بیایند.»

به گفته حاجی‌دلگانی، عضو هیئت‌رئیسه مجلس، در نامه رئیس‌جمهور برای تقدیم لایحه بودجه سه‌سال آینده، درخواست تمدید برنامه ششم توسعه نیز ارائه شده است. درحالی‌که برنامه ششم توسعه یک سال تمدید شده و موعد تمدید آن پایان سال جاری به اتمام می‌رسد و به گفته برخی نمایندگان تمدید مجدد برنامه ششم برای دومین سال متوالی، خلاف آیین‌نامه داخلی است و رئیس مجلس نیز بر عدم اجرای این کار اصرار دارد. اما این‌طورکه برخی نمایندگان می‌گویند، ظاهرا دولت برای تمدید دوباره برنامه ششم از رهبری اذن گرفته است، هرچند برخی در این‌باره اظهار شبیهه می‌کنند و معتقدند بعید است رهبری اجازه تمدید دوباره برنامه ششم را صادر کرده باشد.

لایحه‌ای که بالاخره اعلام وصول شد

از پنجم دی‌ماه که بخشی از لایحه بودجه ۱۴۰۲ بدون تشریفات معمول و روال قانونی و بدون حضور رئیس‌جمهور ولی به‌صورت رسمی تقدیم مجلس شد، محمداقرب قالیباف، رئیس مجلس و گروهی از نمایندگان تأکید کردند که طبق قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، دولت باید اول لایحه برنامه هفتم را به مجلس ارائه کند تا بتوانیم وارد بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۲ شویم. به همین دلیل هم هیئت‌رئیسه لایحه بودجه سال آینده را اعلام وصول نکرد. در این زمینه سیدنظام موسوی، سخنگوی هیئت‌رئیسه مجلس، در گفت‌وگویی اعلام کرد: «با تصمیم هیئت‌رئیسه مجلس، تا زمانی که تکلیف برنامه هفتم مشخص نشود، لایحه بودجه ۱۴۰۲ اعلام وصول نخواهد شد.»

اما برخی نمایندگان مخالف این نظر بودند و تأکید داشتند هیئت‌رئیسه باید لایحه بودجه سه‌سال آینده را اعلام وصول کرده و آن را بر اساس برنامه ششم بررسی کند تا دولت بتواند سر فرصت در سال آینده برنامه هفتم را به مجلس تقدیم کند؛ چراکه گروهی عجولانه بودجه و برنامه، عواقب و نتایج خوشایندی ندارد. براساس دیگری هم بودند که تأکید داشتند مجلس وارد بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه شده و رسیدگی به بودجه به سال آینده موکول شود و بودجه به‌صورت چنددوره‌دهم به تصویب برسد. در این راستا، صبح روز سه‌شنبه قبل از علنی‌شدن صحن، مجلسی‌ها به‌صورت غیرعلنی پشت درهای بسته تشکیل جلسه دادند تا درباره تقدم و تأخر بررسی لوائح برنامه هفتم و بودجه ۱۴۰۲ تصمیم‌گیری کنند. اما برخلاف انتظارات، سه‌شنبه‌شب سیدنظام موسوی، سخنگوی هیئت‌رئیسه مجلس، در خبری کوتاه اعلام کرد رئیس‌جمهوری صبح روز چهارشنبه برای تقدیم لایحه بودجه به مجلس می‌آید. روز گذشته، قبل از علنی‌شدن صحن و حضور رئیس‌جمهور در مجلس، نمایندگان بازم تشکیل جلسه‌ای غیرعلنی دادند تا این موضوع را بررسی کنند.

یادداشت

نسخ قانون استفاده از نماینده حقوقی به‌جای توسعه آن

وحد قاسمی عهد

استاد دانشگاه وکیل دادگستری

پس از دهه‌ها درباری نهاد وکالت و تهدیدهای پرتکرار و تصویب پی‌درپی قوانین و مقررات آسیب‌رسان در هنگامه‌ای تصور می‌شد ضربه دیگری برای نواختن ببر پیکر نزار نهاد وکالت وجود ندارد، «طرح اصلاح قانون استفاده بعضی از دستگاه‌ها از نماینده حقوقی در مراجع قضائی مصوب ۱۳۷۴» سر از راهروهای پالمان درآورد تا نشان دهد پایانی بر اضطراب و تشویش نهاد وکالت وجود ندارد. هرچند پیش‌تر این طرح از دستور کار کمیسیون حقوقی خارج شده بود؛ اما مجددا در دستور کار یکی از کمیته‌های فرعی این کمیسیون قرار گرفته است، به موجب این طرح که از سوی یکی از نماینده‌های دارای تحصیلات زیست‌شناسی تدوین شده علاوه بر بنیادها، شهرداری‌ها و بانک‌ها و دستگاه‌های غیردولتی و شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به‌طور کلی همه شخصیت‌های حقوقی خصوصی اعم از مؤسسات، شرکت‌ها و بنگاه‌ها می‌توانند از نماینده حقوقی جهت طرح دعوا یا دفاع از دعاوی استفاده کنند.

پس از تصویب قانون تسهیل و تحمیل قواعد بازار آزاد به نهاد وکالت، این بار نیز اتکای طراحان، قواعد و آمار اقتصادی است. نمایندگان در دلایل توجیهی

رئیس‌جمهور: نسبت به تورم ناراحت هستیم

روز گذشته رئیس‌جمهور در صحن علنی مجلس با تقدیم لایحه بودجه با اشاره به وضعیت تورم کشور عنوان کرد: تلاش مجلس و دولت این بود که تورم کاهش یابد، ما نسبت به وضعیت تورم ناراحت هستیم. هم‌اکنون شاهد کاهش ۱۹ واحد درصد کاهش تورم هستیم، اما حتما باید رفتارهای مالی و تصمیمات و اقدامات منجر به کاهش بیشتر تورم شود. انضباط مالی در دولت موضوعی است که همواره مورد تأکید بوده و کاهش تورم و نرخ بی‌کاری از اهداف دولت است. نرخ بی‌کاری ۸٫۹ درصد بوده و این نشان‌دهنده این است که دولت برای کاهش نرخ بی‌کاری و افزایش اشتغال تلاش می‌کند. ما برای افزایش اشتغال در شش‌ماهه دوم ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، از وعده‌ای که به مردم دادیم، عقب نیستیم، البته باید تلاش مضاعف صرف کنیم، اما ایجاد اشتغال در این مدت نزدیک به وعده سالانه یک میلیون شغل است. رئیسی با اشاره به اقدامات دولت در افزایش یارانه نقدی و کاهش ضریب جینی و کاهش فاصله طبقاتی و نزدیک‌شدن به عدالت، افزود: این موارد از نکاتی است که با اجرای اصلاحات اقتصادی صورت گرفته است که اگر اقدامات دیگر را نیز به دنبال آن اجرایی کنیم، کار تکمیل خواهد شد، وگرنه نفس کار و همکاری مجلس و دولت به‌تهدایی تکافو نیست و باید بسته‌ای اقتصادی برای کاهش تورم و مدیریت نقدینگی و رسیدن به نقطه هدف در نظر گرفته شود. او همچنین گفت: سعی شد لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مطابق ابلاغیه مقام معظم رهبری درخصوص برنامه هفتم توسعه باشد. البته که سیاست‌ها در شهرویرامه ابلاغ شد. دوستان ما در تیرماه تدوین بودجه را آغاز کردند و شهرویروماه برنامه توسعه هفتم ابلاغ شد که همان زمان هم بودجه از این سیاست‌ها الهام گرفت. او تأکید کرد: تلاش می‌کنیم در بودجه سال آینده کسری بودجه نداشته باشیم، ما هم نسبت به تورم فعلی ناراحت هستیم در زمان تحویل دولت تورم به ۵٫۳ درصد رسیده بود و در حال حاضر هم شاهد ۱۹ واحد درصد کاهش تورم هستیم. انضباط مالی در دولت مورد تأکید است و دنبال می‌شود. ما امروز ۸٫۹ درصد کاهش بی‌کاری داریم. افزایش اشتغال طبق آمار در شش ماه دوم سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ رخ داده است و از وعده‌ای که به مردم داده‌ایم، عقب نیستیم. به مردم وعده دادیم سالی یک میلیون شغل ایجاد کنیم که نزدیک به این عدد محقق شد. رئیسی تصریح کرد: شما نمایندگان در میانه سال افزایش ۱۰ درصدی حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت را مصوب کردید و این مهم نیز انجام شد. آغاز ایجاد نظام تعرفه‌گذاری برای پرستاران نیز یکی دیگر از اقدامات انجام‌شده بود که سال‌ها عقب مانده بود و بالاخره انجام شد. وی یادآور شد: در کسب درآمدها نیز فرار مالیاتی یکی از نچ‌های جدی سالیان گذشته بود که ۶۶ درصد افزایش درآمدی در حوزه مالیات داشتیم که البته این مهم نیاز به کار بیشتر دارد. رئیس قوه مجریه با بیان اینکه در این مدت تلاش شد استقراضی از بانک مرکزی صورت نگیرد، گفت: تأکید ما این بوده که از نتخواه‌های بانک مرکزی استفاده نکنیم و این نگاهی بوده که ما به حوزه اقتصاد داشتیم. رئیسی افزایش متوسط و رشد میانگین ۲۰ درصدی حقوق کارکنان و بازنشستگان از طریق پرداخت‌های پلکانی را یکی دیگر از محورهای بودجه برشمرد و گفت: حداقل حقوق نیز به رقم هفت میلیون تومان افزایش پیدا کرده است. همچنین معافیت مالیاتی تا هفت میلیون تومان در نظر گرفته شده است. وی موضوع مهم دیگر در قانون بودجه را تأمین منابع مالی برای ساخت مسکن دانست و گفت: در حوزه حمل‌ونقل نیز تأمین اعتبارات لازم برای تأمین صندوق توسعه حمل‌ونقل انجام شده است؛ همچنین پیش‌بینی مالی برای تأمین خارجی به‌روزرسانی ناوگان و تجهیزات قطارهای شهری و بین شهری شده است. رئیس قوه مجریه ادامه داد: در حوزه سلامت پیش‌بینی ۶۹ همت برای یارانه دارو صورت گرفته و اجرای کامل پزشک خانواده و نظام ارجاع انجام شده است، البته این دو طرح آغاز شده و شاید در آینده نزدیک خبرهای خوشی در این زمینه داشته باشیم.

را ندارد که آیین‌نامه داخلی را به شخصه تفسیر کند. اگر آیین‌نامه

نیاز به تفسیر داشته باشد، باید نظر و آرای نمایندگان را کسب کند.»

این نماینده چند دوره مجلس ادامه داد: «از طرفی

رئیس‌جمهور هم براساس قانون باید هم لایحه بودجه و هم برنامه پنج‌ساله توسعه را در موعد مقرر تقدیم مجلس کند. هرچند از موعد مقر زمان زیادی گذشته و ۱۵ آذر آخرین مهلت تقدیم لایحه بودجه به مجلس است و اکنون که در آستانه بهمن قرار داریم، نه از لایحه بودجه به آن معنا خبری است و نه از لایحه برنامه هفتم توسعه؛ بنابراین باید هرچه‌زودتر براساس

هیج سالی در بررسی لایحه بودجه، طبق برنامه توسعه عمل نکرده‌ایم!

اما مسعود پزشکیان، نماینده چند دوره مجلس، نظر متفاوتی از همکاران خود دارد. این نماینده مجلس که سابقه وزارت دولت اصلاحات را نیز در کارنامه خود دارد، درباره اینکه وقتی برنامه هفتم به مجلس نیامده مجلس بر چه مبنایی قرار است لایحه بودجه را بررسی کند، با انتقاد از عملکرد همیشگی مجالس و دولت‌ها درباره لایحه بودجه و برنامه توسعه به «شرق» گفت: «در سال‌های قبل هم طبق برنامه، لایحه بودجه را بررسی نمی‌کردیم که اکنون به دلیل عدم ارائه برنامه هفتم توسعه نتوانیم بودجه را بررسی کنیم. این نگرانی ندارد و همان راهی را که طبق روال می‌رقطیم، اکنون در این بودجه هم پیش می‌رویم.»

او ادامه داد: «به اعتقاد من دولت باید بودجه را زودتر به مجلس می‌فرستادند تا با مشکل مواجه نشود. لایحه‌ای که با این تأخیر به مجلس آمده، ممکن است مجلس نتواند تا پایان سال بررسی آن را تمام کند یا اگر خواهد با سه شیفت بودجه را عجولانه بررسی کند، ممکن است به دلیل کمبود وقت پیشنهادها و نظرات نمایندگان مطرح نشود؛ این روند درستی نیست.»

پزشکیان با انتقاد از اجرانشدن بخش عمده برنامه ششم توسعه از سوی دولت پیشنهاد داد: «از آنجایی که فقط ۲۵ درصد برنامه ششم توسعه را اجرا کرده‌ایم، بهتر است دولت به‌جای نوشتن یک برنامه جدید به‌عنوان برنامه هفتم توسعه، ادامه همان برنامه ششم را با بودجه ۱۴۰۲ منطبق کند تا براساس بقیه همان برنامه قبل بودجه بسته شود. وقتی حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد یک راه رفته شده قرار نیست آن مسیر را رها کنیم و راه دیگری را پیش بگیریم. منطق حکم می‌کند همان راهی را که رفته‌ایم به انتها برسانیم، بعد کار جدید و راه جدید را امتحان کنیم.»

این نماینده اصلاح‌طلب مجلس اظهار کرد: «دولت هم به هر علتی نتوانسته برنامه هفتم را آماده کند و در زمان مقرر به مجلس برساند، باید براساس همان مسیری که وجود دارد بودجه را آماده کند.»

او در پاسخ به اینکه اکنون برنامه مجلس برای مواجهه با این شرایط چیست؟ گفت: «لایحه بودجه به کمیسیون تلفیق می‌رود و یک هفته در کمیسیون بررسی می‌شود و بعد از آن کلیات مطرح می‌شود و رئیس‌جمهور هم به صحن علنی تشریف می‌آورد و رأی‌گیری می‌شود. اگر نمایندگان به کلیات رای دادند، وارد جزئیات می‌شوند.»

پزشکیان در پاسخ به اینکه مجلس بر چه مینا و برنامه‌ای لایحه بودجه ۱۴۰۲ را بررسی می‌کند؟ بیان کرد: «دولت لایحه بودجه سه‌سال آینده را به مجلس داده و طبق همان لایحه بودجه بررسی می‌شود. در سال‌های قبل هم به طبق برنامه، لایحه بودجه را بررسی نمی‌کردیم که اکنون به دلیل عدم ارائه برنامه هفتم توسعه نتوانیم بودجه را بررسی کنیم. همان راهی را که طبق روال می‌رقطیم، ادامه می‌دهیم. یکی از مشکلات عمده کشور این است که پاینده به برنامه نیستیم و مدیران ما از برنامه خبر ندارند و با تغییراتی که در مدیریت شکل می‌گیرد، تا یک مدیر در جریان قرار می‌گیرد عوض می‌شود. از اول انقلاب این‌گونه بوده و برنامه‌های اول، دوم، سوم، چهارم و پنجم هم اگر بررسی کنیم به این امر پی می‌بریم که تنها ۲۰ تا ۲۵ درصد آنها اجرا شده است، یعنی صرفا برای اینکه بگوییم برنامه داریم، این برنامه‌های پنج‌ساله توسعه‌های را می‌نویسیم نه برای اجرا». این نماینده باسابقه مجلس به چشم‌انداز ۲۰ساله کشور اشاره کرد و گفت: «مگر رهبر انقلاب برنامه‌ها را فقط در سال ۱۴۰۴ باید قدرت اول منطقه هستیم، حالا در کجا قرار داریم؟ چرا پیشرفتی نداشته‌ایم؟ دلیلش این است که نقشه راه و برنامه‌ای که باید وجود داشته باشد نیست. دولت‌ها آن برنامه‌های پنج‌ساله توسعه را اجرا نکرده‌اند و بعد بهانه تراشیده‌اند و در نه‌ت‌های وارد برنامه پنج‌ساله توسعه بعدی شده‌اند؛ بدون اینکه برنامه‌های قبلی اجرا شده باشند.»

طبق اظهارات بیان‌شده از روز شنبه کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۲ کار خود را آغاز می‌کند و احتمالا به‌صورت دو شیفت و در روزهای آخر سه شیفت کار خود را پیش می‌برد تا بتواند تا پیش از پایان سال جاری تکلیف بودجه سال آینده را روشن کند. البته رئیس‌جمهور در صحن علنی مجلس گفت تا سه ماه آینده برنامه هفتم هم به مجلس تقدیم می‌شود و بودجه را تا شش ماه براساس برنامه ششم تدوین کند تا تکلیف مابقی آن روشن شود. البته برخی نمایندگان از این وضعیت اظهار نارضایتی کرده و این اقدام دولت را تحمیل نظر خود بر مجلس دانسته‌اند. به‌رحال باید دید دولت به‌واقع در این خصوص اذن رهبری را برای تمدید برنامه ششم دریافت کرده است یا احتمالا در این‌باره تحمیل نظری بر مجلس صورت گرفته است.

همان ادعای مطروحه نیز هست، سنجش محیط کسب‌وکار با نامارگ‌های (شاخص‌های) متعددی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد که اجرای قراردادهای یکی از آن است؛ ازجمله آنها می‌توان به شروع تجارت، ثبت مالکیت، حمایت از سرمایه‌گذاران، پرداخت مالیات، حل‌وفصل ورشکستگی و اجرای قرارداد و… اشاره کرد. اجرای قرارداده‌ها به‌طور مستقیم مربوط به توانمندی‌های قوه قضائیه جهت حل‌وفصل اختلافات ناشی از قرارداد است و به مواردی نظیر زمان (سرعت رسیدگی)، هزینه رسیدگی و مراحل رسیدگی توجه دارد؛ بدان سان که وجود اطاله دادرسی، نبود دادگاه‌های تخصصی به‌ویژه فقدان دادگاه‌های تجاری، قضات مجرب و متخصص و… یکی از دلایل فرارگرفتن ایران در رتبه ۱۲۷ در میان ۱۹۰ کشور است. در تحلیل ابتدایی ادعاهای مطروحه می‌توان گفت متأسفانه تصور تدوین‌کنندگان طرح (برخلاف یافته‌های علمی) بر این است که به ارائه خدمت ارزان قضائی این شاخص افزایش می‌یابد؛ این در حالی است که نه‌تنها این شاخص ارتقا نمی‌یابد؛ بلکه باعث سقوط آن و سقوط سایر شاخص‌ها نظیر شاخص حمایت از سرمایه‌گذاران و تجارت بین‌المللی می‌شود؛ زیرا تحلیل اقتصادی ساده نشان می‌دهد که با ارزان‌ترشدن هزینه رسیدگی، تمایل شرکت‌ها و اشخاص حقوقی برای طرح دعوا افزایش می‌یابد و با افزایش تعداد پرونده‌ها حسب مورد یا سرعت رسیدگی کاهش می‌یابد و در نتیجه اطاله پدید می‌آید یا دقت در رسیدگی از بین می‌رود و در نتیجه آن از اتقان آرا و اجرای عدالت کاسته می‌شود یا هر دو اتفاق نامیمون توامان پدید می‌آید.

بر همین اساس است که برخلاف این طرح که راه‌حل مشکلات را حذف

هزینه دادرس و حق الوکاله وکیل می‌داند، در برخی از کشورهای پیشرفته برای بالا بردن سهولت کسب‌وکار، هزینه دادرسی را به‌مثابه ابزاری برای نیل به اهداف عالیه قرار می‌دهند؛ بدین نحو که؛

اولا، به‌جای کاهش هزینه دادرسی، هزینه دادرسی را افزایش می‌دهند و ثانیاً، برخلاف قاعده موجود در حقوق ایران که وفق آن خواهان در صورت موفقیت در دعوا می‌تواند هزینه‌های دادرسی را از خواننده بگیرد، در‌هرحال خواهان را مسئول پرداخت هزینه دادرسی می‌دانند. از این رهگذر نیز ضمن کاهش رغبت مراجعه به دادگاه‌ها و رفع اطاله دادرسی (به علت مراجعه به سایر روش‌های حل اختلاف مثل داوری و مذاکر و…)، به بهبود شاخص عدالت قضائی که تأثیر مستقیمی بر بهبود فضای کسب‌وکار دارد، کمک می‌کنند.

مراجعه به تحقیقات علمی مانند گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد بی‌تدبیری، فساد، رانت و تمایل‌نداشتن مدیران دولتی به پرداخت بدیهی‌های مجموعه‌های ذیل نظر خود (که آن هم ناشی از هزینه پایین دعای برای ایشان است) از علل اصلی عفرتنشینی ایران در شاخص سهولت کسب‌وکار است.

در آخر انتظار است نمایندگان مجلس با تدبیر و مطالعه بیشتر برای نیل به هدف تعیینی ضمن توقف رایگان‌کردن هزینه‌های دادرسی با حذف کل ماده واحده و سایر قوانینی که دولت و نهاده‌ها را معاف از پرداخت هزینه دادرسی می‌داند (ماده ۳۲ قانون آیین دادرسی مدنی و…) راه را بر توسعه کشور هموارتر کند.